VERNE
LIIKENTEEN
TUTKIMUSKESKUS

Tampereen yliopisto
Tampere University

Tenure track -professori Heikki Liimatainen

KANSALAISALOITE LENTOVEROSTA

Valtiovarainvaliokunta, verojaosto

Liikenteen CO_2-päästöt 2016 12,5 Mt (+ ulkomaan liikenne 10 Mt)

Ulkomaan vesikuljetukset: 6,0 (MERIMA 2013)

Ulkomaan tiekuljetukset: 0,4

Ulkomaan lennot: 3,3

Ulkomaan risteilyt: 0,3

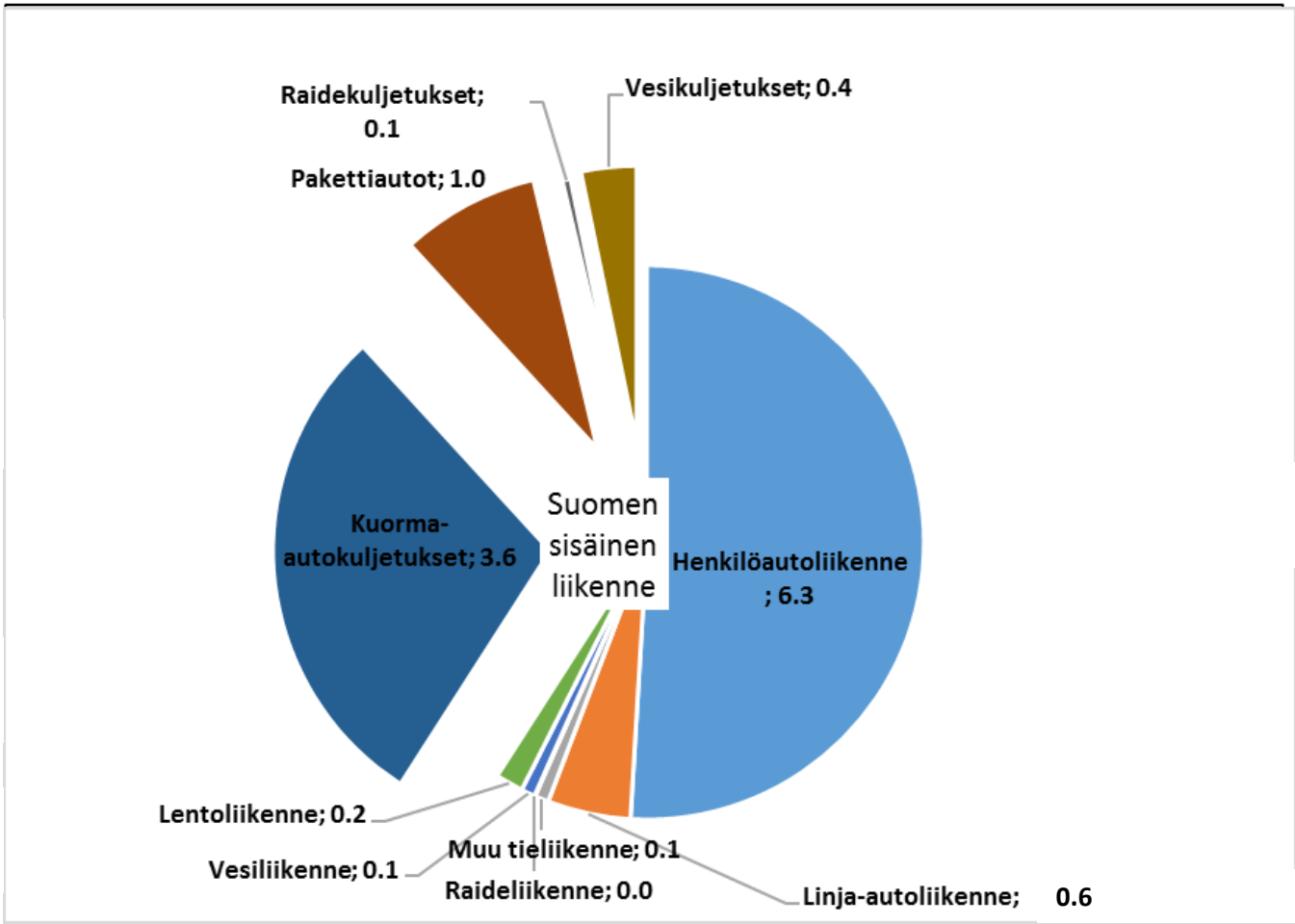

Ulkomaan tieliikenne: 0,3

Oikeudenmukainen siirtymä päästöttömään liikenteeseen

1. **Tunnistetaan lukittu, tarpeellinen ja ylellinen kulutus liikenteessä**
2. **Ilmastopolitiikan ohjauskeinot ei saa aiheuttaa liikenneköyhyyttä**
3. **Tarpeelliseen liikenteeseen vaikuttava ilmastopolitiikka on monipuolista**
4. **Ilmastopolitiikka kohdistuu nykyistä enemmän ylelliseen liikenteeseen**

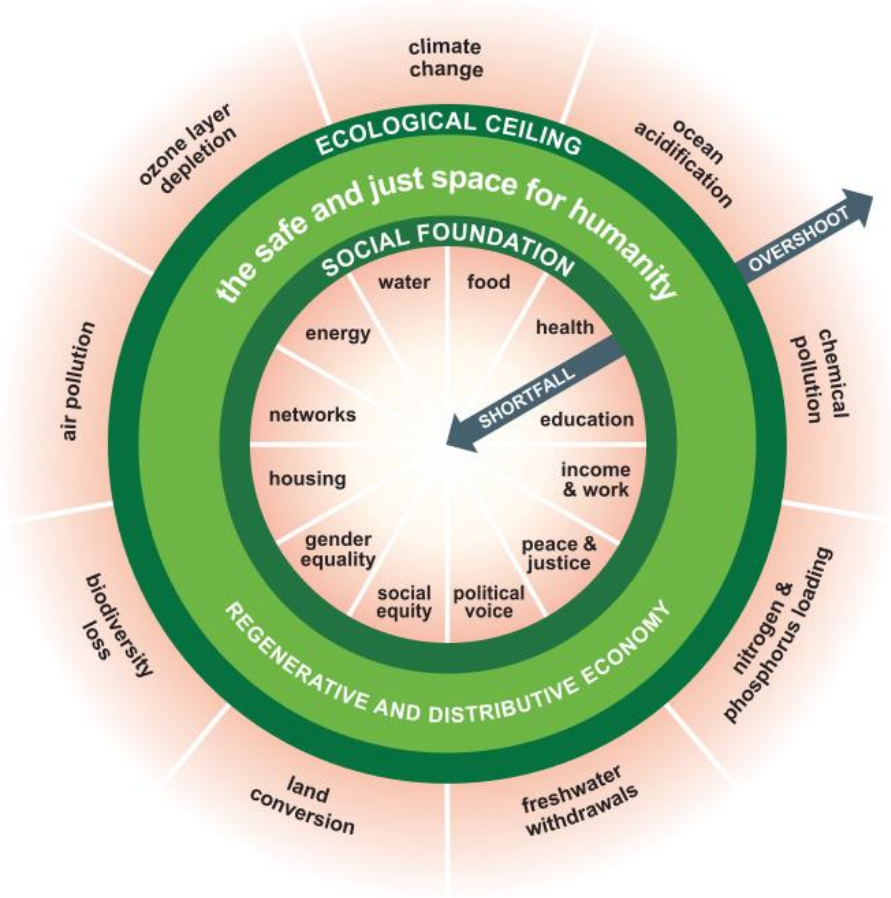

https://doughnuteconomics.org/about-doughnut-economics

Lukittu, tarpeellinen ja ylellinen kulutus liikenteessä

- **Työ-, opiskelu- ja työasiamatkojen suorite vaihtelee tulojen mukaan, osittain yksilön päätettävissä (lukittu liikenne)**
  - Alimmalla tuloluokalla selvästi muita pienempi , taustalla elämäntilanne työelämän ulkopuolella
  - COVID-19 toi esiin, että etätöiden mahdollisuudet suuremmat ylemmillä tuloluokilla
- **Ostos-, asiointi- ja vierailumatkojen suorite ei juuri jousta, arkiliikenne on perustarve (tarpeellinen liikenne)**
- **Vapaa-ajan pitkien kotimaan- ja ulkomaan matkojen määrä kasvaa voimakkasti tulotason noustessa (ylellinen liikenne)**

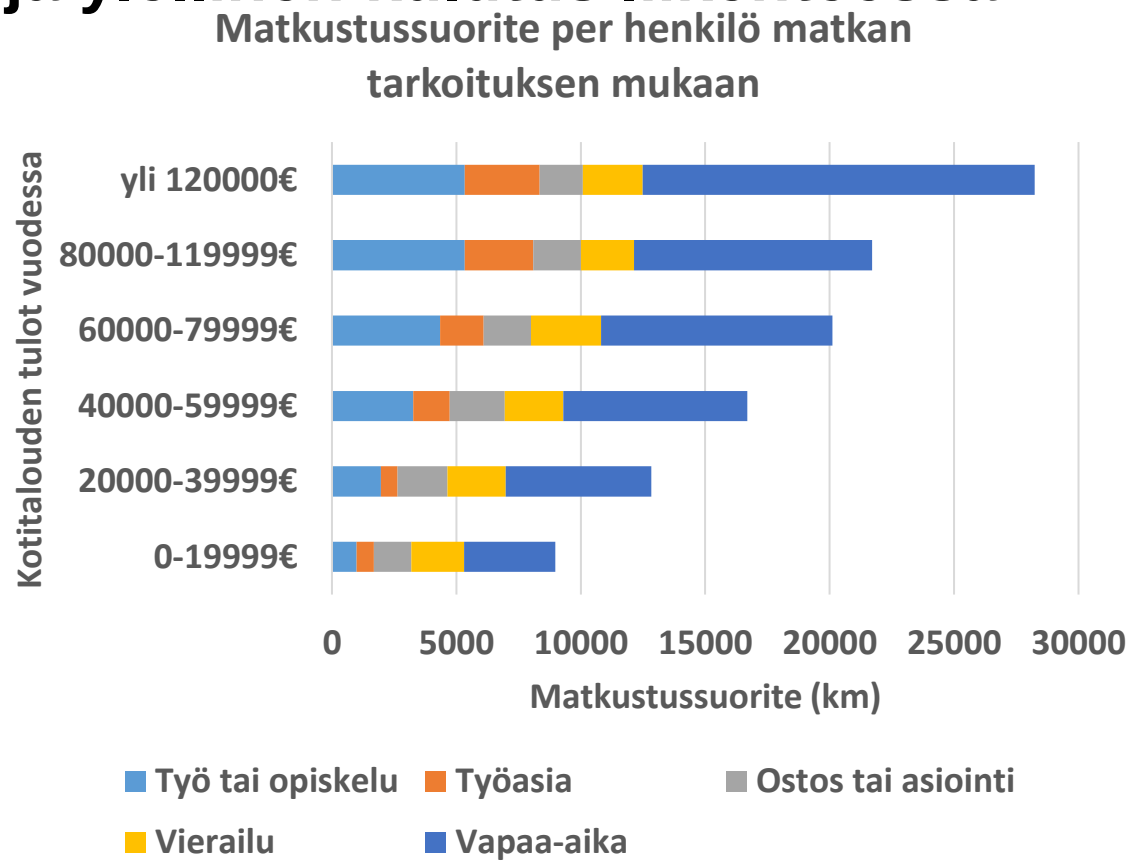

HLT2016+omat laskelmat

Ohjauskeinojen kohdistuminen

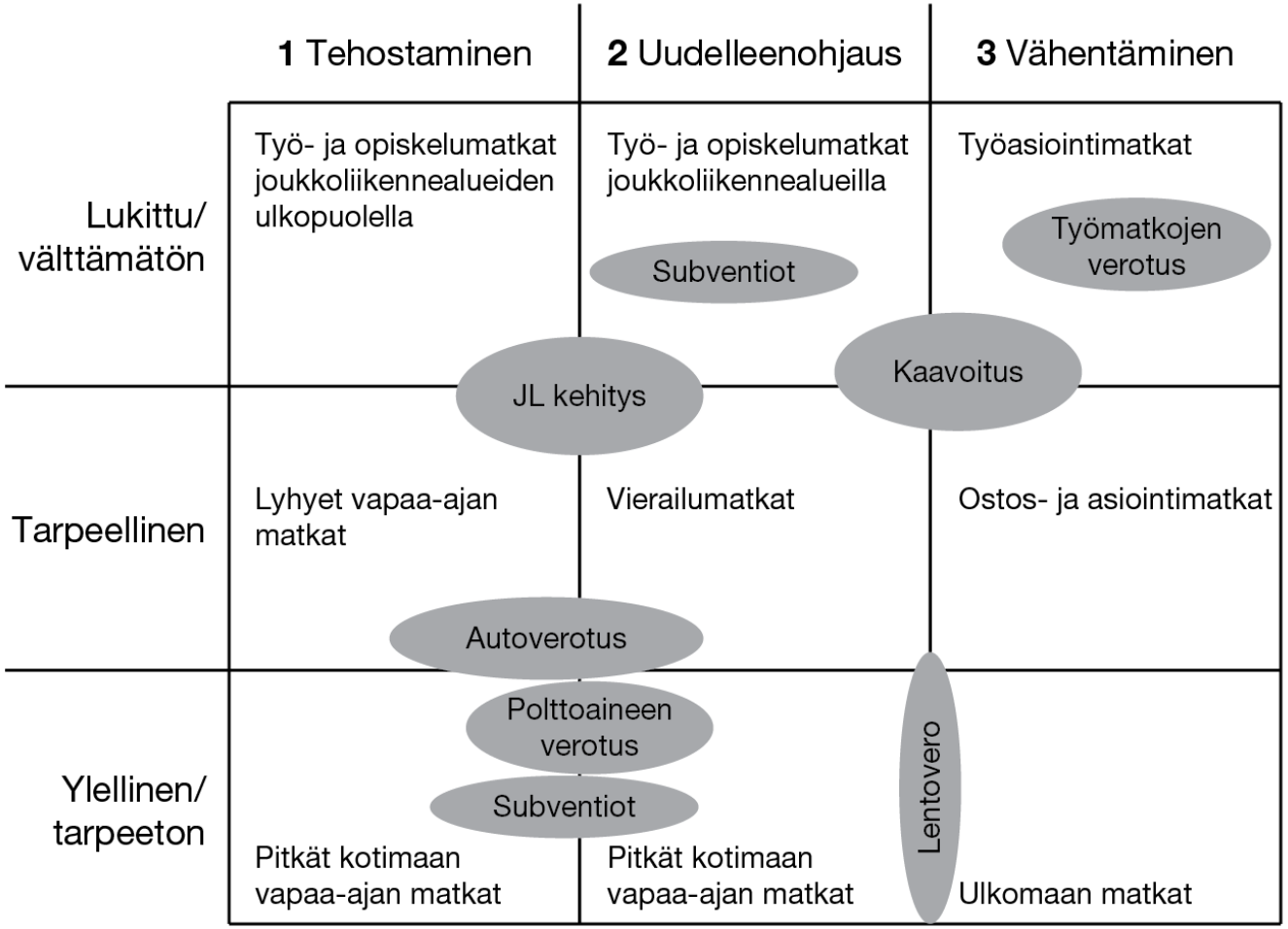

Ylellisen liikenteen ohjauskeinot puuttuvat keinovalikoimasta

- **Päästönäkökulmasta voitanee määritellä pitkät kotimaan ja ulkomaan lomamatkat ylelliseksi liikenteeksi**
- **Myös kansantaloudellisesti ulkomaan lomamatkat ei-toivottavia, koska pois kotimaisesta kulutuksesta?**
- **→ Lentämisen ohjauskeinot**

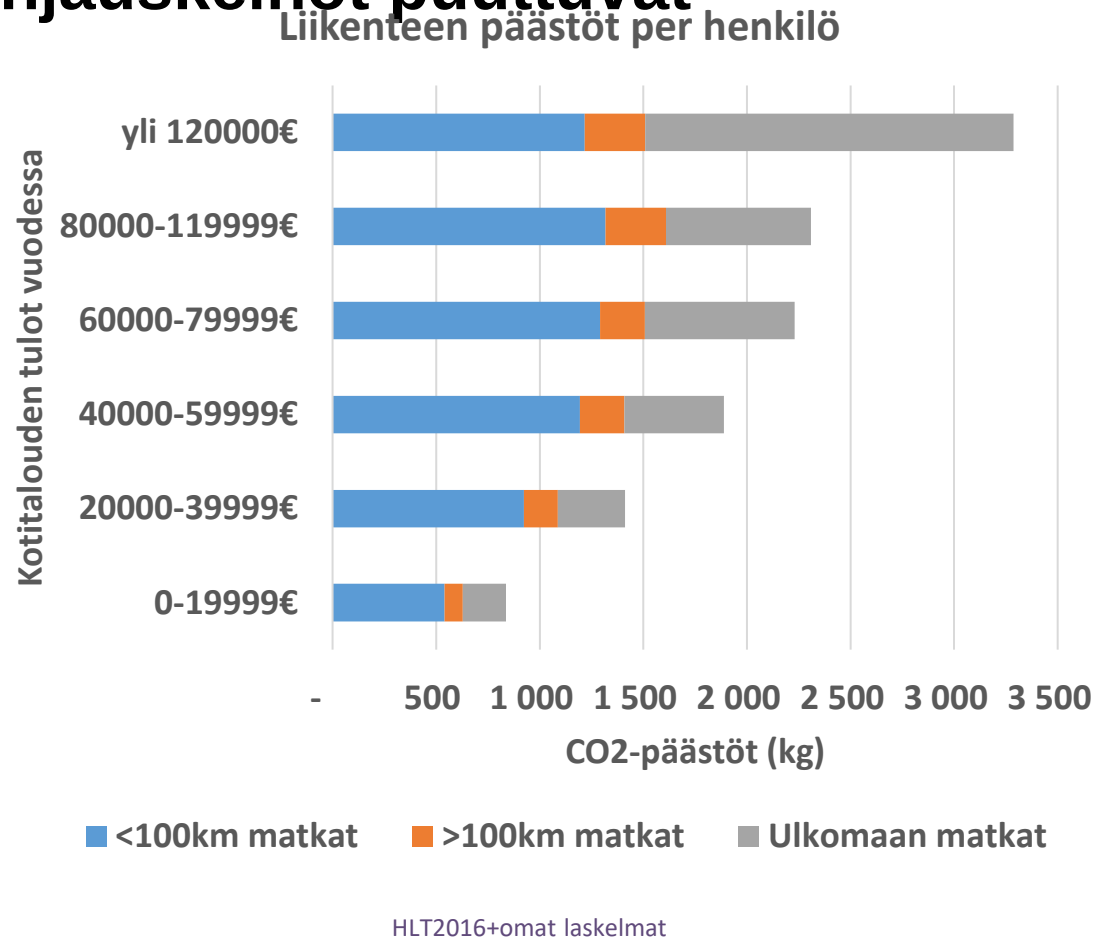

HLT2016+omat laskelmat

Liikkumisen ilmastotalkoot Itä-Suomessa -kysely

Lentämisen päästöjen vähentämisen taloudelliset ohjauskeinot

- Lentovero
- Arvonlisävero
- Polttoainevero
- Päästökauppa
- Uusiutuvien polttoaineiden sekoitevelvoite

Lentovero Ruotsin tasojen mukaan 6-40 €, verokertymä n. 73 milj. € vuodessa

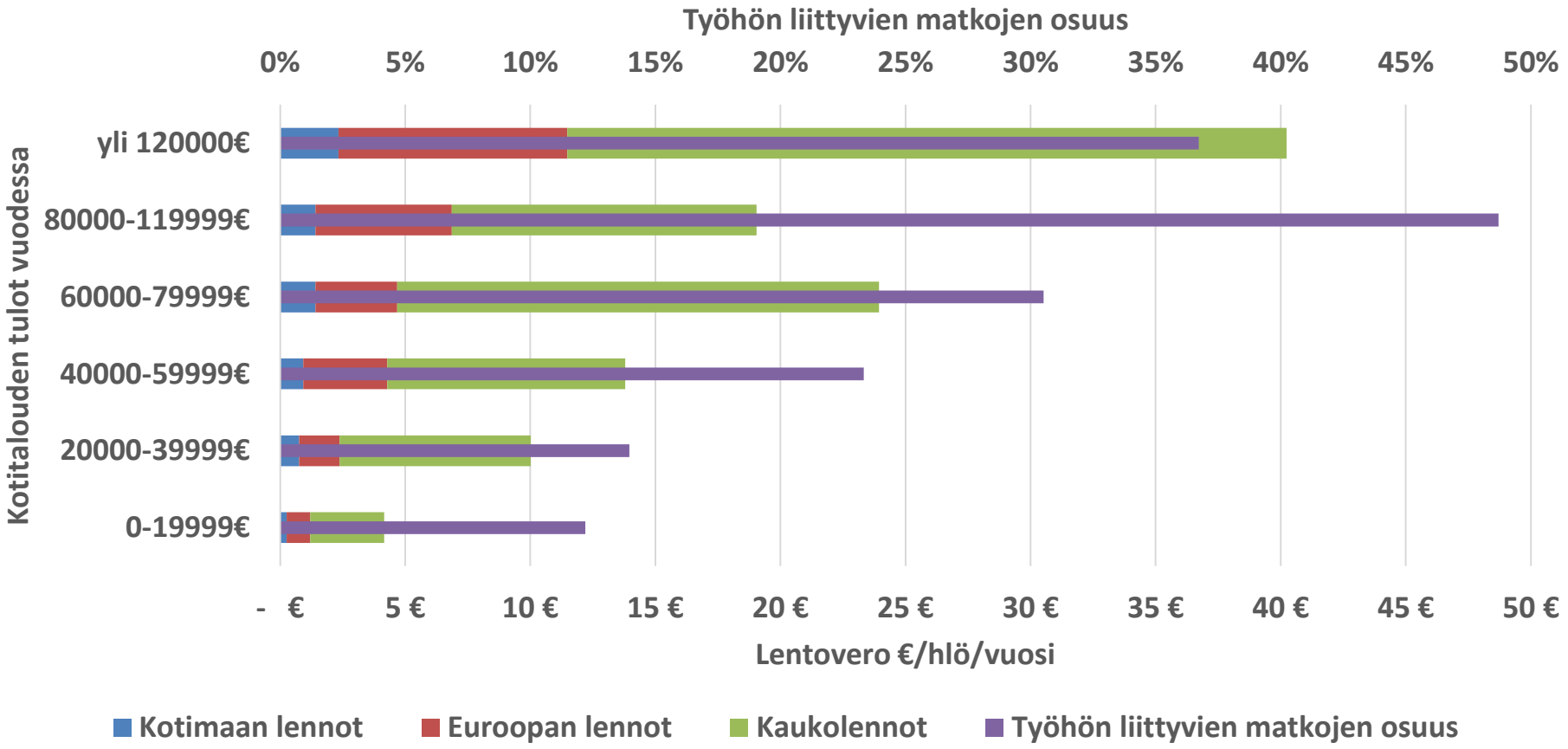

VERNE

Ohjauskeinojen vertailu (CE Delft 2019)

	Current situation	Introduction of ticket tax		Introducing VAT on all tickets (10%)		Introducing fuel excise duty	
Impacts	*Value*	*Value*	*Change*	*Value*	*Change*	*Value*	*Change*
Aviation sector							
Passenger demand (million)	9.1	8.7	-4%	8.4	-8%	8.0	-12%
Average ticket price (€)	281	292	4%	304	7%	310	11%
Number of flights and connectivity			-4%		-8%		-12%
Employment (1,000 FTE)	4	4	-4%	4	-8%	4	-12%
Value added (€ billion)	0.6	0.6	-4%	0.5	-8%	0.5	-12%
CO_2 emissions (Mton)	2.1	2.0	-4%	1.9	-8%	1.8	-12%
People affected by noise (1,000)	14.7	14.2	-3%	13.8	-6%	13.3	-10%
Aviation-related fiscal revenue (€ billion)	0.0	0.1	255%	0.2	513%	0.3	606%
Total economic impacts							
Employment (1,000 FTE)	2,200	2,200	0%	2,200	0%	2,200	0%
GDP (€ billion)	210	210	0%	210	0%	210	0%

Uusiutuvat polttoaineet

- **Uusiutuvan lentopolttonesteen 14 % sekoitevelvoitteen vaikutukset matkustajamääriin ovat verrannollisia lentoveron vaikutuksiin ja 30 % sekoitevelvoitteen vaikutukset polttoaineveron vaikutuksiin.**
- **Päästövähennykset ovat kuitenkin suurempia (0,4 ja 0,9 Mt), koska päästöt vähenevät myös jäljelle jäävien lentomatkojen osalta, toisin kuin muissa ohjauskeinoissa.**
- **Uusiutuviin ei liity verokertymää.**
- **Selvästi naapurimaita korkeampaan sekoitevelvoitteen tasoon liittyy riski lentoyhteyksien heikkenemisestä, jos kauttakulkuliikenne Aasiasta siirtyy muualle.**
- **Uusiutuviin polttoaineiden käytön lisäämiseen liittyy myös suuria haasteita kestävien raaka-aineiden tai power-to-liquid teknologian vaatiman puhtaan sähkön saatavuuden vuoksi.**

Yhteenveto

- **Kansalaisilla halu toimia ilmastokriisin edessä.**
- **Lentovero ja arvonlisävero kohdistuvat kuluttajiin, eivätkä suoraan kannusta lentoyhtiöitä päästövähennyksiin. Polttoainevero, päästökauppa ja uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoite nostavat lentoyhtiöiden kustannuksia ja muodostavat niille kannusteen päästövähennyksiin.**
- **Vaikutukset riippuvat hintojen korotuksen suuruudesta, poikkeuksena uusiutuvien sekoitevelvoite, joka vähentää päästöjä myös jäljelle jäävillä lennoilla.**
- **Uusiutuviin liittyy muita suurempi riski lentoyhteyksien heikkenemisestä**
- **Suositukseni on, että Suomessa otetaan käyttöön lentovero ja kotimaan lennoilla otetaan käyttöön 30 % uusiutuvan lentopolttonesteen sekoitevelvoite. Samalla vaikutetaan EU:ssa ja kansainvälisesti polttoaineveron tai kansainvälisen päästökaupan ja sekoitevelvoitteen käyttöön ottamiseksi.**

Lisätietoja:

Heikki Liimatainen

Tenure track -professori, TkT

Liikenteen tutkimuskeskus Verne

Tampereen yliopisto

Puh. +358408490320

Twitter: @liikenneproffa

heikki.liimatainen@tuni.fi

https://research.tuni.fi/verne/

Ilmastopaneelin raportit:

https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2020/09/Sufficiency-in-climate-policy_2020-09-25.pdf

https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2020/03/Ty%C3%B6pajaraportit-2020.pdf

